

Driemaandelijke beslissing van de Nationale Bank van België inzake het contracyclische bufferpercentage (1 januari 2016): 0 %

Krachtens artikel 5, §2 van Bijlage IV van de Bankwet heeft de Nationale Bank van België in haar reglement van 24 november 2015¹ besloten het contracyclische bufferpercentage voor blootstellingen in België vast te stellen op 0 %. Dit contracyclische bufferpercentage wordt onmiddellijk van kracht.

Rechtvaardiging

1. De contracyclische kapitaalbuffer is een macroprudentieel instrument dat beoogt cyclische systeemrisico's te beperken en procycliciteit in de kredietverlening tegen te gaan. Deze buffer heeft als doel de duurzame verstrekking van krediet gedurende de cyclus te ondersteunen door de veerkracht van de banken te versterken. Kapitaalbuffers worden met name opgelegd bij een toename van de cyclische systeemrisico's (bv. bij buitensporige kredietgroei), om deze aanvullende vereisten te kunnen versoepelen wanneer de cyclus omkeert en de risico's beginnen te dalen. Als risico's zich manifesteren – zoals in een situatie van financiële stress – kan worden besloten de buffer ineens vrij te geven om extra ademruimte te geven aan de banken en hen aldus in staat te stellen beter verliezen op te vangen en hun kredietverlening op peil te houden wanneer de economische en financiële omgeving kwetsbaar is. Het contracyclische bufferpercentage, uitgedrukt als percentage van de risicogewogen activa van de banken, ligt doorgaans tussen 0 en 2,5 %, maar kan verhoogd worden wanneer het onderliggende risico dat vereist. Er dient te worden opgemerkt dat de contracyclische kapitaalbuffer slechts één van de macroprudentiële instrumenten is die de Nationale Bank van België ter beschikking heeft voor de uitvoering van haar taak op het vlak van de stabiliteit van het financieel stelsel.
2. Krachtens artikel 5 van Bijlage IV van de Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen, stelt de Nationale Bank van België elk kwartaal het contracyclische bufferpercentage vast dat van toepassing is op kredietrisicoblootstellingen op tegenpartijen die op het Belgisch grondgebied zijn gevestigd. Dit gebeurt op basis van een of meer referentie-indicatoren die de kredietcyclus en de risico's ten gevolge van buitensporige kredietgroei in België weerspiegelen, en die de specifieke kenmerken van de nationale economie in aanmerking nemen. Deze indicatoren zijn gebaseerd op de afwijking van de krediet/bbp-ratio ten opzichte van de langetermijntendens (de krediet/bbp-gap), rekening houdend met de veranderingen in de kredietvolumes die op Belgisch grondgebied worden toegekend en met het verloop van het Belgische bbp, de aanbevelingen van het ESRB, en alle andere variabelen die de Nationale Bank van België relevant acht voor de beoordeling van het cyclisch systeemrisico.
3. De Nationale Bank van België stelt het contracyclische bufferpercentage vast krachtens haar beleidsstrategie inzake de contracyclische kapitaalbuffer die op 1 januari 2016 werd gepubliceerd.² In overeenstemming met het Bazel III-raamwerk en de ESRB-Aanbeveling van 18 juni 2014 inzake ESRB-richtsnoeren voor het vaststellen van contracyclische bufferpercentages, is de driemaandelijke beslissing met betrekking tot het contracyclische bufferpercentage deels gebaseerd op een 'bufferrichtsnoer' dat is afgeleid uit de krediet/bbp-gap.³ Gelet op de specifieke kenmerken van het binnenlands financieel stelsel en de statistische

¹ Reglement van de NBB van 24 November 2015 tot vastlegging van het contracyclische tier 1-kernkapitaalbufferpercentage, zoals goedgekeurd bij koninklijk besluit van 25 november 2015, *B.S.* van 4 december 2015.

² 'Vaststelling van het contracyclische bufferpercentage in België: een beleidsstrategie'.

³ Het bufferrichtsnoer is het resultaat van de omzetting van de krediet/bbp-gap in een benchmarkbufferpercentage, zoals vastgelegd in de ESRB-Aanbeveling van 18 juni 2014 inzake ESRB-richtsnoeren voor het vaststellen van contracyclische bufferpercentages. Het benchmarkbufferpercentage bedraagt 0 % voor een krediet/bbp-gap tot en met 2 procentpunt. Als de krediet/bbp-gap groter is dan 2 procentpunt, stijgt het benchmarkbufferpercentage lineair, tot maximaal 2,5 % voor een krediet/bbp-gap van 10 procentpunt en groter.

eigenschappen van de kredietreeksen die worden opgevolgd, stelt de Nationale Bank van België de krediet/bbp-variabele vast op basis van door ingezeten banken verstrekte leningen. Bij de driemaandelijke beslissing inzake het contracyclische bufferpercentage wordt ook rekening gehouden met aanvullende macrofinanciële indicatoren, waaronder bredere kredietmaatstaven. Meer in het algemeen maakt de analyse voor de contracyclische kapitaalbuffer integraal deel uit van het algemene risicobeoordelingskader van de Nationale Bank van België, dat betrekking heeft op een groot aantal bedreigingen voor de stabiliteit van het financieel stelsel.

4. Kredietcyclus

Op dit ogenblik wijzen de krediet/bbp-gap en andere variabelen van de kredietcyclus niet op een accumulatie van buitensporige onevenwichtigheden in de kredietverlening. De krediet/bbp-gap van de niet-financiële private sector voor 2015 K3 bleef licht negatief, namelijk - 0,9 % bbb, tegen - 1,0 % bbb in het voorgaande kwartaal.

Hoewel die negatieve gap deels wordt veroorzaakt door een methodologische herziening van de uitstaande kredietvolumes (als gevolg van de herverdeling van entiteiten over de institutionele sectoren in de nationale rekeningen), bevestigen de kredietgroeireeksen dat de kredietverlening aan de niet-financiële private sector onder het gemiddelde blijft, voornamelijk voor niet-financiële vennootschappen. De kredietgroei voor huishoudens is de jongste tijd opnieuw toegenomen, maar de sectorspecifieke krediet/bbp-gap wijst nog steeds op een zo goed als neutrale stand van de kredietcyclus.

Op basis van de actuele situatie van de krediet/bbp-gap wordt in het 'bufferrichtsnoer' een benchmarkbufferpercentage van 0 % voorgesteld.

Naast de statistieken inzake de krediet/bbp-gap volgt de Nationale Bank van België ook nauwlettend andere kredietindicatoren, die ze in rekening neemt bij haar beslissing. Deze indicatoren bevestigen de analyse van de krediet/bbp-gap en staven de beslissing om het initiële contracyclische bufferpercentage vast te stellen op 0 %.

5. Weerstandsvermogen van de niet-financiële private sector

Ondanks de verdere stijging en het hoge niveau van de brutoschuldgraad van de niet-financiële private sector (113,1 % bbb in 2015 K2), bestaat er op de Belgische markt weinig bezorgdheid over nakende en algemeen aanwezige problemen met betrekking tot de houdbaarheid van de schuldenlast.

De schuldgraad van de huishoudens nam de afgelopen periode verder toe, voornamelijk onder invloed van de hypothecaire leningen. Deze schuldgraad bereikte een hoogtepunt (58,8 % bbb) in het eerste kwartaal van 2015 en stabiliseerde zich in het tweede kwartaal. De totale financiële positie van de Belgische huishoudens, afgemeten aan hun netto financiële activa ten opzichte van het bbb, is nog steeds sterk, hoewel ze na de recente onrust op de financiële markten licht is verslechterd, van 240,1 % – het hoogste peil ooit – in het eerste kwartaal van 2015, tot 237,1 % in het tweede kwartaal. Er dient evenwel te worden opgemerkt dat deze geaggregeerde gegevens een ongelijkmatige verdeling van activa en passiva op het niveau van de huishoudens verhullen. Bijgevolg bestaan er een aantal risico's, aangezien kwetsbare huishoudens, vooral de jongste huishoudens en die met een laag inkomen, mogelijk niet over de nodige financiële reserves beschikken om hun hypothecaire leningen af te lossen in geval van grote negatieve inkomensschokken.

De banken hebben echter de risico's beperkt door hun kredietverleningscriteria voor nieuwe hypotheekleningen aan te scherpen, als gevolg van de macroprudentiële maatregelen die de NBB in het laatste kwartaal van 2013 had genomen – met name de beslissing om de op basis van interne ratinggebaseerde modellen berekende risicogewichten voor hypothecaire kredieten met 5 procentpunt te verhogen. De risico's werden eveneens getemperd door de in 2014 en de eerste helft van 2015 bijzonder uitgesproken daling van de langetermijnrente, waardoor bestaande

leningen tegen lagere rentetarieven konden worden geherfinancierd. De wanbetalingsgraad voor hypothecair krediet blijft momenteel laag.

De schuldenlast⁴ van de Belgische niet-financiële vennootschappen blijft naar historische maatstaven hoog en bedraagt 54,3 % bbp. De recente stijging van die schuldgraad is toe te schrijven aan de uitgifte van schuldbewijzen door grotere ondernemingen, waarvoor de financieringskosten op de financiële markten gunstig zijn. De groei van de bancaire kredietverlening versnelde onlangs, maar blijft onder de nominale bbp-groei, met als gevolg een lichte daling van de bankleningen in verhouding tot het bbp. De financiële situatie van de Belgische ondernemingen blijft al met al gezond en het peil van hun nettopassiva uitgedrukt in procenten bbp, ligt lager dan elders in het eurogebied. Vooral het uitstaande bedrag aan kasreserves was aan het einde van het tweede kwartaal van 2015 nog steeds groot, ondersteund door een groeiend bruto-exploitatieoverschot.

6. Financiële en activamarkten

Ondanks de toegenomen volatiliteit, blijven nakende risico's die voortvloeien uit de financiële en activamarkten relatief beperkt. De recente mondiale correctie van de financiële markten beïnvloedde ook de aandelenkoersen (BEL 20) en leidde, wat de koers/winstverhoudingen betreft, tot minder overspannen waarderingen. Ondanks deze correctie kan hogere marktvolatiliteit op de internationale markten aanleiding geven tot grotere druk en aanzienlijke neerwaartse risico's veroorzaken voor de aandelenmarkten. Tot dusver blijven de gevolgen voor de reële economie echter beperkt. De ontwikkelingen op de huizenmarkt (gegevens tot en met 2014 K4) zijn enigszins vertraagd; de nominale en reële prijsstijgingen op jaarbasis vertragen en de volatiliteit blijft laag.

7. Weerstandsvermogen van de banksector

De indicatoren van de bankbalansen wijzen niet op een direct gevaar voor de duurzaamheid. De banken beschikken over voldoende kapitaal en ook de andere indicatoren voldoen grotendeels aan de wettelijke minimumvereisten. Bovendien kunnen de banken een beroep doen op een steeds breder wordende depositobasis. Het kredietrisico voor de toekenning van leningen aan de binnenlandse private sector blijft gering, zoals blijkt uit de lage kredietverliezen, wat de goede kwaliteit van de activa en het duurzame schuldaflossingsvermogen van de private sector bevestigt. Andere blootstellingen, voornamelijk op de buitenlandse sectoren, namen licht toe maar blijven laag ten opzichte van de niveaus van vóór de crisis, wat aantoont dat, bij externe schokken, banken minder zouden worden beïnvloed dan vóór de crisis het geval was.

Ondanks deze ontwikkelingen blijven de vooruitzichten voor de toekomstige winstgevendheid van de banken en andere financiële deelsectoren zwak, tegen de achtergrond van de lage rente en lage groei. Deze ontwikkelingen zouden aanleiding kunnen geven tot het nemen van grotere risico's en een zoektocht naar rendement. In het licht van een aantal initiële tekenen van versoepeling van sommige kredietverleningscriteria voor huishoudens tijdens de afgelopen maanden, werden gerichte maatregelen genomen (verlenging in 2016 van de opslagfactor voor de risicoweging voor de banken die interne ratinggebaseerde modellen gebruiken).

Over het geheel genomen heeft de Nationale Bank van België, gelet op het bufferrichtsnoer en de andere relevante indicatoren, besloten het contracyclische bufferpercentage voor blootstellingen in België vast te stellen op 0 %. Dit contracyclische bufferpercentage wordt onmiddellijk van kracht.

⁴ Schuldbewijzen en leningen, met uitzondering van leningen van niet-financiële vennootschappen die worden verstrekt door andere ingezeten niet-financiële vennootschappen, 'financiële instellingen en kredietverstrekkers binnen concernverband' en de buitenlandse niet-bancaire sector.

Kernindicatoren¹

Variabele	Eenheid	Laatste periode	Waarde
Kredietcyclus van de niet-financiële private sector (door ingezetenen verstrekte leningen)			
<u>Krediet/bbp-gap</u>	% bbp	2015 K3	-0,9
<u>Huishoudens</u>	% bbp	2015 K3	-0,1
<u>Niet-financiële vennootschappen</u>	% bbp	2015 K3	-0,8
<u>Groei van de bankleningen</u>	j-o-j %	2015 K3	3,7
<u>Huishoudens</u>	j-o-j %	2015 K3	5,1
<u>Niet-financiële vennootschappen</u>	j-o-j %	2015 K3	1,3
<u>p.m. Verhouding Krediet/bbp²</u>	% bbp	2015 K3	76,5
Weerstandsvermogen van de niet-financiële private sector			
<u>Verhouding schuld/bbp</u>	% bbp	2015 K2	113,1
<u>Huishoudens</u>	% bbp	2015 K2	58,8
<u>Niet-financiële vennootschappen</u>	% bbp	2015 K2	54,3
<u>Netto financiële activa</u>	% bbp	2015 K2	145,2
Financiële en activamarkten			
<u>Aandelenkoersen, nominaal (BEL 20)</u>	j-o-j %	2015 M10	12,5
<u>Koers-winstverhouding (BEL 20)³</u>	–	2015 M10	21,1
<u>Huizenprijzen, nominaal</u>	j-o-j %	2014 K4	0,6
<u>Huizenprijzen, reëel</u>	j-o-j %	2014 K4	0,5
<u>Rendement op tienjaars overheidsobligaties</u>	%punt/j	2015 K3	1,0
<u>Bancaire debetrente op hypothecaire leningen aan huishoudens</u>	%punt/j	2015 K3	2,5
<u>Bancaire debetrente op leningen aan niet-financiële vennootschappen</u>	%punt/j	2015 K3	2,2
Weerstandsvermogen van de banksector			
<u>Tier 1-kernkapitaalratio</u>	%	2015 K2	15,1
<u>Verhouding eigen vermogen/totale activa</u>	%	2015 K2	6,5
<u>Loan-to-deposit ratio</u>	%	2015 K2	94,1

Bron: NBB.

¹ Maandgemiddelden voor daggegevens. De gegevens worden weergegeven voor het kwartaaleinde (maart, juni, september, december) of voor de laatst beschikbare maand.

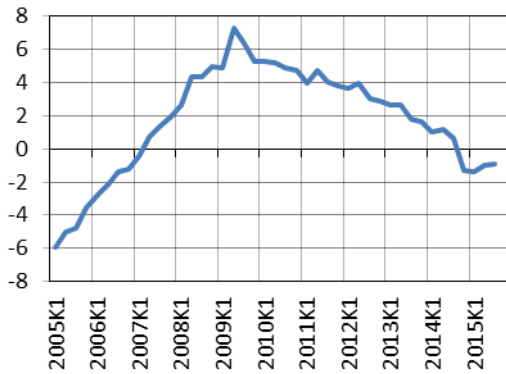
² Uitstaande bedragen van de kredietverlening door ingezetenen monetaire financiële instellingen aan huishoudens en niet-financiële vennootschappen, met inbegrip van geëffectiseerde en op andere manieren overgedragen leningen, in procenten bbp.

³ De koers-winstverhouding (K/W) is de voortschrijdende koers-winstverhouding (12 maanden).

STATISTISCHE BIJLAGE

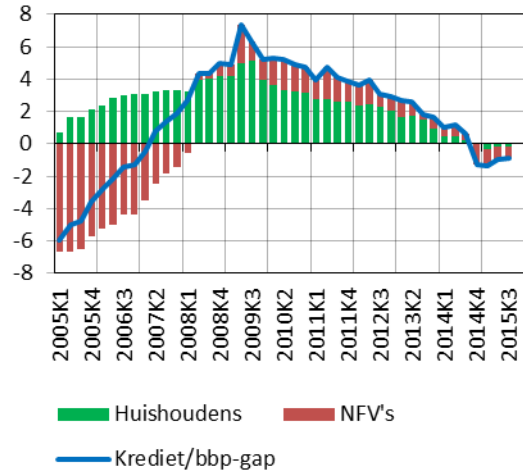
Krediet/bbp-gap

(kwartaalgegevens, % bbp)

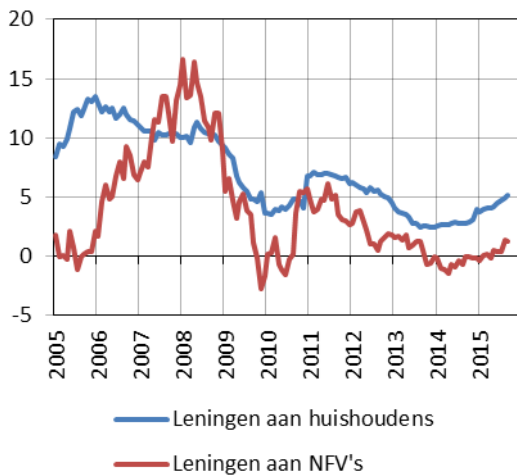
Krediet/bbp-gap: opsplitsing naar sector

(kwartaalgegevens, bijdragen in % bbp)

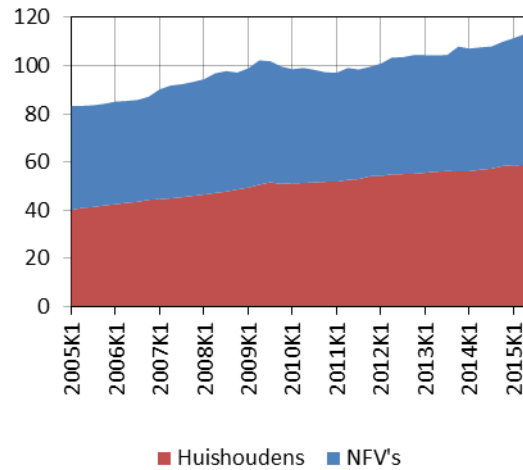
Groei van de bankleningen

(maandgegevens, j-o-j verandering in %)

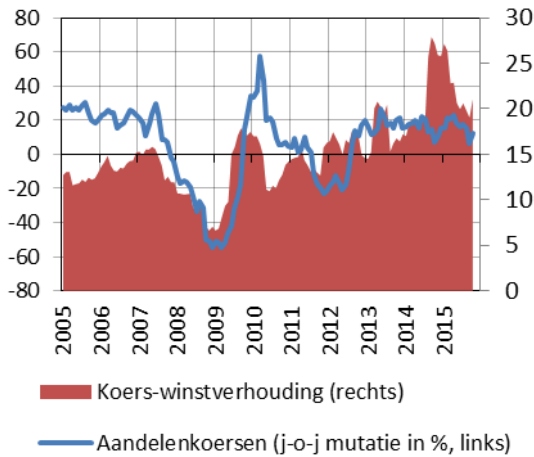
Schulden van de niet-financiële private sector

(kwartaalgegevens, in % bbp)

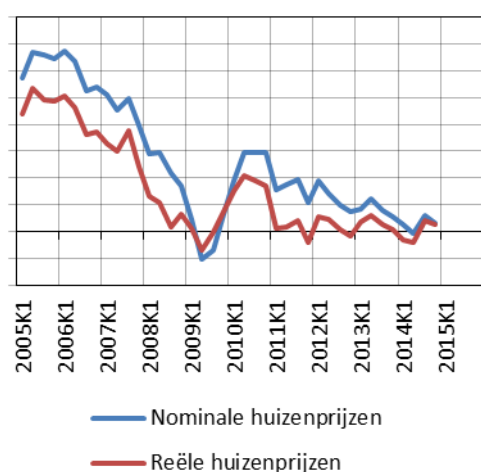
Aandelenkoersen

(maandgegevens, BEL 20 index)

Huizenprijzen

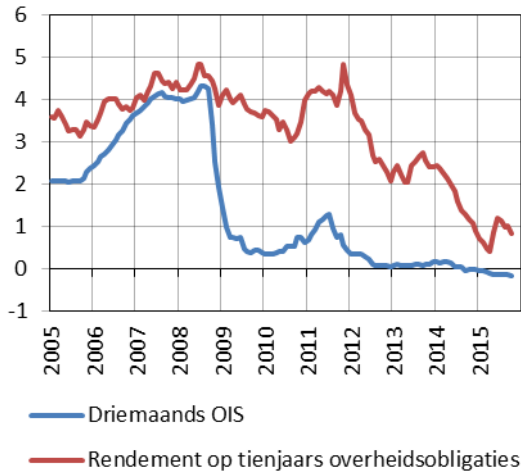
(kwartaalgegevens, j-o-j verandering in %)

STATISTISCHE BIJLAGE (vervolg)

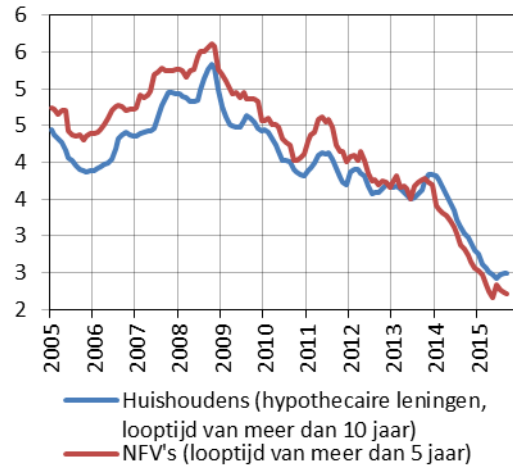
Korte en lange rente

(maandgegevens, in procentpunten per jaar)

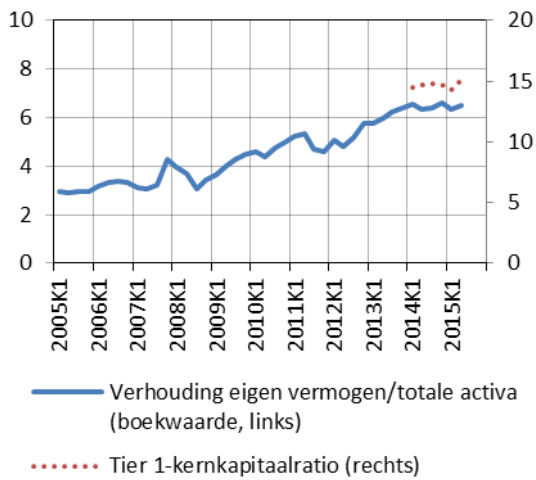
Bancaire debetrentetarieven

(maandgegevens, in procentpunten per jaar)

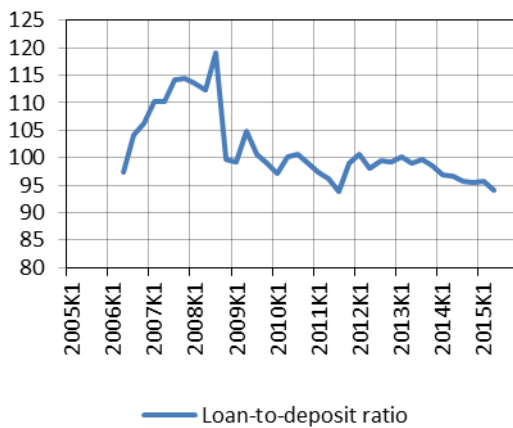
Solvabiliteit van de banken

(kwartaalgegevens, in %)

Loan-to-deposit ratio

(kwartaalgegevens, in %)

Bron: NBB.